

TIETOTILINPÄÄTÖS 2023

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Sisällys

1	Tietosuojavastaavan katsaus.....	3
2	Tietotilinpäätöksen tarkoitus	4
3	Tietosuoja-asioiden vastuunjako hyvinvointialueella	4
3.1	Hyvinvointialuejohtaja.....	4
3.2	Tietosuojavastaava	4
3.3	Tietosuojatiimi.....	4
3.4	Tietosuojaryhmä.....	4
3.5	Tietosuoja koskevat vastuut palvelualueilla, ml. pelastuslaitos ja konsernihallinnossa	4
4	Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen tietosuoja-asetuksen mukaan	5
4.1	Rekisteröityjen informointi.....	5
4.2	Rekisteriselosteet	5
4.3	Rekisteröidyn oikeuksiin liittyvät pyynnöt, tietosuoja-asetus.....	5
4.3.1	Oikeus saada pääsy tietoon, tietojen tarkastuspyynnöt	6
4.3.2	Oikeus tietojen oikaisemiseen, oikaisupyynnöt	6
4.3.3	Oikeus tietojen poistamiseen, poistopyynnöt.....	6
4.3.4	Oikeus henkilötietojen käsittelyn rajoittamiseen.....	6
4.3.5	Oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä	7
4.3.6	Oikeus riitauttaa automaattinen yksittäispäätös	7
5	Julkisuuslain mukaiset tietopyynnöt	7
6	Lokitietopyynnöt.....	8
7	Vainajien tietoja koskevat pyynnöt	8
8	Seloste käsittelytoimista.....	8
9	Tietoturva	8
10	Tietosuoja koskevat vaikutustenarvioinnit.....	9
11	Käsiteltävät henkilötiedot ja niiden elinkaaren hallinta	10
12	Sopimukset ja hankinnat	11
13	Koulutukset ja ohjeistus	11
13.1	Henkilötietojen käsittelyä koskevat koulutukset	11
13.2	Henkilötietojen käsittelyä koskeva ohjeistus	12
14	Henkilötietojen tietoturvaloukkaukset.....	12
15	Valvontaviranomaisten selvitys- ja tietopyynnöt.....	13

1 Tietosuojavastaavan katsaus

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alussa ja silloin käynnistyi myös tietosuojatyö Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella. Tämän tietotilinpäätyksen tarkoituksena on osoittaa, miten tietosuojat ja tietoturva ovat meillä toteutuneet vuoden aikana.

Tietosuojavastaavana tehtävänäni on ohjeistaa tietosuoja-asioista hyvinvointialueella. Minua avustaa työssäni tietosuojatiimi, johon kuuluvat kaksi tietosuojalakimiestä ja tietosuojan erityisasiantuntija. Lisäksi hyvinvointialueella on aloittanut tietosuojaryhmä, joka koordinoi ja kehittää hyvinvointialueen yhtenäisiä tietosuojakäytäntöjä. Ryhmään kuuluvat edustajat jokaiselta palvelualueelta, ml. pelastuslaitos sekä tietoturva. Ryhmään kuuluu tietenkin myös tietosuojatiimi, ja toimin itse ryhmän puheenjohtajana.

Olemme tiimini kanssa vuoden 2023 aikana työstäneet intraan tietosuojasivun, jolla työntekijöitä ohjeistetaan. Hyvinvointialueelle on lisäksi luotu omat prosessit tietoturvaloukkauksista ilmoittamisesta, tietopyyntöihin ja tiedon korjausvaatimuksiin vastaamisesta, tietosuojan vaikutustenarvioinnista sekä tietosuojan huomioimisesta sopimuksissa ja hankinnoissa. Nämä prosessit toivottavasti helpottavat tietosuojan huomioimista hyvinvointialueen toiminnassa.

Verkkosivuille on laadittu ohjeistus asiakkaille tietopyyntöjen tekemisessä ja muiden rekisteröityjen oikeuksien käyttämisessä. Myös rekisteriselosteet on suurimmaksi osaksi saatu valmiiksi. Lisäksi olemme tiimin kanssa tehneet kaikille työntekijöille tarkoitetun videokoulutuksen, jossa tietosuojasta ohjeistetaan.

Tähän mennessä erityisen hyvin jalkautunut prosessi näyttää olleen tietosuojan vaikutustenarvioinnin prosessi. Viime vuonna hyvinvointialueella valmistui 23 vaikutustenarviointia ja viime vuonna aloitettuja, mutta vielä keskeneräisiksi jääneitä, oli 12 kappaletta. Vaikutustenarvioinnit on siis hyvin osattu ottaa osaksi järjestelmän tai sovelluksen hankintaa tai uuden henkilötietojen käsittelyn prosessin suunnittelua.

Rekisteröidyillä, eli heillä, joiden henkilötietoja käsitellään, on oikeus ottaa yhteyttä minuun kaikissa asioissa, jotka liittyvät heidän henkilötietojensa käsittelyyn ja oikeuksiensa käyttöön. Vuonna 2023 minuun oli yhteydessä 74 asiakasta. Osan asia hoitui yhdellä viestien vaihdolla tai puhelulla ja tällöin asiana oli useimmin tiedustelu siitä, miten käytännössä tulee menetellä omia oikeuksia käytettäessä. On kuitenkin myös asiakkaita, jotka jäävät jatkuvaan viestien lähettämiseen, jolloin asiakkaalta saattaa kertyä vuodessa useita kymmeniä viestejä.

Jatkoa ajatellen on ohjeistuksen jalkauttamisessa vielä paljon työtä ja pidänkin suurena haasteena sitä, että kaikki tietosuojaohjeistus saadaan kunnollisesti jalkautettua kaikkiin hyvinvointialueen osiin.

Lisäksi kannan huolta tietosuojatyön resurssoinnista. Työskentely organisaatiossa, jossa käsitellään sosiaalihuollon ja terveydenhuollon tietoja, on tietosuojan osalta erityisen vaativaa. Jos lainsäädännön muutossuunnitelmat toteutuvat koskien sitä, että hallinnolliset sakot tietosuoja-asetuksen rikkomisesta ulotetaan koskemaan myös julkisoikeudellisia toimijoita, tulee tämä tarkoittamaan tietosuojatyön merkityksen korostumista entisestään.

Vuodelle 2024 tulee erityinen haaste olemaan uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinta ja tietosuoja- ja tietoturva-vaatimusten määrittely sen osalta. Lisäksi tekoälyä koskevien hankkeiden ohjeistaminen tulee vaatimaan erityistä panostusta. Näihin asioihin tulemme tietosuojatyössä erityisesti paneutumaan tietosuojaohjeistuksen jalkautuksen lisäksi.

Päivi Vilkki

tietosuojavastaava, varatuomari
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

2 Tietotilinpäätöksen tarkoitus

Tietotilinpäätös on keskeinen osa tietosuojan toteutumisen seuranta ja EU:n yleisen tietosuojasetuksen (EU 2016/679, jäljempänä tietosuojasetus) määrittelemää osoitusvelvollisuutta (5 artikla). Osoitusvelvollisuus tarkoittaa sitä, että organisaation pitää pystyä osoittamaan noudattavansa tietosuojasetusta henkilötietojen käsittelyssä sekä toteuttavansa tietosuojaperiaatteita myös käytännössä.

Osoitusvelvollisuuden toteuttaminen edellyttää, että henkilötietojen käsittelyyn liittyvät prosessit ja tietosuojaperiaatteiden käytännön toteuttaminen dokumentoidaan. Tietotilinpäätös on osa tätä dokumentointia, ja se koostaa yhteen, mitä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella (jatkossa hyvinvointialue) on käytännössä tehty tietosuojan toteuttamiseksi.

Osoitusvelvollisuuden toteuttamisen lisäksi tietotilinpäätös antaa tietosuojan tilannekuvan ja toimii tietosuojatyön kehittämisen välineenä.

Tällä tietotilinpäätöksellä osoitetaan, miten tietosuoja ja tietoturva ovat toteutuneet hyvinvointialueen toiminnassa aikavälillä 1.1. - 31.12.2023. Dokumentti on laadittu yhteistyössä hyvinvointialueen tietosuojaryhmän sekä hyvinvointialueen tietosuojavastaavan ja tietosuojatiimin kesken.

3 Tietosuoja-asioiden vastuunjako hyvinvointialueella

Tietosuoja-asioiden vastuunjako on määritelty hyvinvointialueen tietosuojalinjauksissa.

3.1 Hyvinvointialuejohtaja

Hallintosäännön III osan § 90:n mukaan hyvinvointialuejohtaja vastaa hyvinvointialueen tietosuojan tarkemmasta ohjauksesta.

3.2 Tietosuojavastaava

Tietosuojasetus velvoittaa kaikkia julkishallintoon kuuluvia organisaatioita nimittämään tietosuojavastaavan. Tietosuojavastaavan tehtäviin kuuluu organisaation neuvonta ja ohjaus kaikissa tietosuojakysymyksissä, tietosuojasetuksen noudattamisen valvonta mukaan lukien tähän liittyvät tarkastukset, yhteistyö valvontaviranomaisen kanssa ja rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisen tukeminen. Hallinnollisesti tietosuojavastaava sijoittuu konsernipalvelujen hallinto-osaston lakiasiainpalveluihin. Tietosuojavastaavan asema ja tehtävät määräytyvät suoraan tietosuojasetuksen 38 ja 39 artiklojen nojalla. Tietosuojavastaava raportoi suoraan hyvinvointialueen ylimmälle johdolle, ja hänen asemansa hyvinvointialueella on autonominen ja riippumaton.

3.3 Tietosuojatiimi

Tietosuojavastaavalla on apunaan tietosuojatiimi.

3.4 Tietosuojaryhmä

Hyvinvointialueella on hyvinvointialueen johtoryhmän asettama tietosuojaryhmä, jonka tehtävänä on koordinoita ja kehittää hyvinvointialueen yhtenäisiä tietosuojakäytäntöjä.

3.5 Tietosuojaa koskevat vastuut palvelualueilla, ml. pelastuslaitos ja konsernihallinnossa

Palvelualueiden, ml. pelastuslaitos ja konsernihallinnon johdolla on vastuu toiminnan lainmukaisuudesta tietosuoja-asioissa.

4 Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen tietosuoja-asetuksen mukaan

4.1 Rekisteröityjen informointi

Rekisterinpitäjän on toimitettava rekisteröidylle henkilötietojen käsittelyä koskevat tiedot. Tiedot on annettava tiiviisti esitetyssä, läpinäkyvässä, helposti ymmärrettävässä ja saatavilla olevassa muodossa selkeällä ja yksinkertaisella kielellä.

Rekisterinpitäjän on lisäksi helpotettava rekisteröidyn oikeuksien toteuttamista.

Hyvinvointialue antaa rekisteröidyille tarvittavan informaation hyvinvointialueen verkkosivuilla. Sivulla annetaan yleisinformaatiota henkilötietojen käsittelystä hyvinvointialueella sekä kerrotaan rekisteröidyn oikeuksista ja niiden toteuttamisesta. Lisäksi sivuilla on rekisteriselosteet, joissa kerrotaan henkilötietojen käsittelystä rekisterikohtaisesti.

4.2 Rekisteriselosteet

Hyvinvointialue kerää henkilötietoja eri rekistereihin tietojen käyttötarkoitusten mukaan. Kaikista hyvinvointialueen rekistereistä on laadittu rekisteriselosteet, joista ilmenee seuraavat tiedot:

- rekisterin nimi
- rekisterinpitäjän ja tämän edustajan yhteystiedot
- henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset sekä käsittelyn oikeusperuste
- rekisterin tietosisältö
- tieto henkilötietojen säännönmukaisista luovutuksista
- henkilötietojen säilytysaika tai jos se ei ole mahdollista, tämän ajan määrittämiskriteerit
- henkilötietojen tietolähteet

Jokaiselle rekisterille on nimetty vastuuhenkilö, joka vastaa omalta osaltaan kyseisen rekisterin tietosuojasta, rekisteriselosteen lainmukaisuudesta sekä rekisteröityjen tietopyyntöihin vastaamisesta ja muiden rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisesta. Jokaisella rekisterillä on lisäksi yhteyshenkilö.

Hyvinvointialueella on vuoden 2023 lopussa 9 rekisteriselostetta verkkosivuilla.

4.3 Rekisteröidyn oikeuksiin liittyvät pyynnöt, tietosuoja-asetus

Rekisteröidyillä on oikeuksia liittyen omiin henkilötietoihinsa ja niiden käsittelyyn. Rekisteröidyllä on muun muassa oikeus tietää käsitelläänkö hänen henkilötietojaan ja mitä henkilötietoja käsitellään sekä pyytää häntä koskevat tiedot itselleen. Lisäksi rekisteröidyllä on oikeus vaatia virheelliset henkilötiedot oikaistavaksi. Muita rekisteröidyn oikeuksia sovelletaan eri tavoin riippuen siitä, mikä on henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste. Esimerkiksi oikeutta tietojen poistamiseen ei sovelleta lakisäätöihin rekistereihin.

Rekisterinpitäjän velvollisuutena on helpottaa rekisteröidyn oikeuksien käyttämistä ja varmistaa oikeuksien tehokas toteutuminen. Hyvinvointialue informoi rekisteröidyn oikeuksista ja niiden toteuttamisesta verkkosivuillaan.

Seuraavassa luvussa luetellaan kunkin rekisteröidyn oikeuden osalta kirjaamoon tulleiden pyyntöjen lukumäärät.

4.3.1 Oikeus saada pääsy tietoon, tietojen tarkastuspyynnöt

Henkilöllä, jonka henkilötietoja kerätään hyvinvointialueen palveluissa, on oikeus saada hyvinvointialueelta vahvistus siitä, että häntä koskevia henkilötietoja käsitellään tai että niitä ei käsitellä. Rekisteröity voi pyytää jäljennökset omista tiedoistaan. Tämän voi tehdä sähköisesti hyvinvointialueen verkkosivuilla tai palauttamalla paperilomake hyvinvointialueen kirjaamoon.

Omien tietojen tarkastuspyyntöjä tietosuoja-asetuksen mukaan on kirjaamon kautta tullut palvelualueittain seuraavasti:

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	973 kpl
Ikääntyneiden palvelut	181 kpl
Yhteiset sosiaali- ja terveystyöpalvelut	430 kpl
Vammais- ja palvelut	174 kpl
Yhteensä	1758 kpl

4.3.2 Oikeus tietojen oikaisemiseen, oikaisupyynnöt

Henkilöllä on oikeus vaatia, että hyvinvointialue oikaisee häntä koskevat epätarkat ja virheelliset henkilötiedot ilman aiheetonta viivytystä. Vaatimuksen voi tehdä sähköisesti hyvinvointialueen verkkosivuilla tai palauttamalla paperilomake hyvinvointialueen kirjaamoon.

Tietosuoja-asetuksen mukaisia oikaisupyyntöjä on kirjaamon kautta tullut palvelualueittain seuraavasti:

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	79 kpl
Ikääntyneiden palvelut	55 kpl
Yhteiset sosiaali- ja terveystyöpalvelut	152 kpl
Vammais- ja palvelut	44 kpl
Yhteensä	330 kpl

4.3.3 Oikeus tietojen poistamiseen, poistopyynnöt

Joissakin poikkeustapauksissa, esimerkiksi jos tietojen käsittely on perustunut henkilön suostumukseen ja henkilö peruuttaa suostumuksensa, henkilöllä on oikeus saada tietonsa poistetuiksi eli tulla unohdetuksi. Oikeutta tietojen poistamiseen ei ole, jos käsittely perustuu hyvinvointialueen lakisääteisen veloitteen noudattamiseen, liittyy yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen tai hyvinvointialueelle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseen.

Pyyntöjä ei kirjaamon kautta ole tullut.

4.3.4 Oikeus henkilötietojen käsittelyn rajoittamiseen

Henkilöllä voi tietyissä tilanteissa olla oikeus pyytää henkilötietojensa käsittelyn rajoittamista siksi aikaa, kunnes hänen tietonsa on asianmukaisesti tarkistettu ja korjattu tai täydennetty.

Pyyntöjä ei kirjaamon kautta ole tullut.

4.3.5 Oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä

Henkilöllä on oikeus henkilökohtaiseen, erityiseen tilanteeseensa perustuen milloin tahansa vastustaa henkilötietojensa käsittelyä silloinkin, kun käsittely perustuu yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen tai hyvinvointialueelle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseen. Sama oikeus on silloin, kun käsittely perustuu rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettuun etuun. Tässä tapauksessa tietoja voidaan käsitellä edelleen vain, jos käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, jonka hyvinvointialue voi osoittaa. Käsittelyä saa jatkaa myös, jos käsittely on tarpeen oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi. Vastustamisoikeus ei koske tilanteita, joissa henkilötietojen käsittely perustuu hyvinvointialueen lakisääteiseen velvoitteeseen.

Pyyntöjä ei kirjaamon kautta ole tullut.

4.3.6 Oikeus riitauttaa automaattinen yksittäispäätös

Henkilöllä on oikeus olla joutumatta automaattiseen henkilötietojen käsittelyyn perustuvan päätöksen kohteeksi, jos päätöksestä aiheutuu hänelle oikeudellisia vaikutuksia tai se vaikuttaa häneen muulla vastaavalla tavalla merkittävästi. Tällaista automaattista päätöksentekoa on esimerkiksi profilointi.

Pyyntöjä ei kirjaamon kautta ole tullut.

5 Julkisuuslain mukaiset tietopyynnöt

Henkilöllä on oikeus saada itseään koskevia tietoja sekä tietosuoja-asetuksen että julkisuuslain (laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta) nojalla. Lisäksi hakijalla, valittajalla sekä muulla, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee eli asianosaisella, on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitelleeltä viranomaiselta tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn.

Julkisuuslain perusteella saapuneita omien tietojen pyyntöjä on kirjaamon kautta tullut palvelualueittain seuraavasti:

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	1717 kpl
Ikääntyneiden palvelut	179 kpl
Yhteiset sosiaali- ja terveyspalvelut	552 kpl
Vammaispalvelut	124 kpl
Yhteensä	2572 kpl

Julkisuuslain perusteella saapuneita asianosaisen pyyntöjä on kirjaamon kautta tullut palvelualueittain seuraavasti:

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	134 kpl
Ikääntyneiden palvelut	27 kpl
Yhteiset sosiaali- ja terveyspalvelut	26 kpl
Vammaispalvelut	21 kpl
Yhteensä	208 kpl

6 Lokitietopyynnöt

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain 26 §:n mukaan asiakkaalla on oikeus saada tietää, kuka on käsitellyt hänen tietojaan.

Lokitietopyyntöjä saapunut keskitetysti kirjaamon kautta vastattaviksi:

Tammikuu	4
Helmikuu	3
Maaliskuu	9
Huhtikuu	8
Toukokuu	11
Kesäkuu	8
Heinäkuu	13
Elokuu	18
Syyskuu	13
Lokakuu	23
Marraskuu	8
Joulukuu	12
Yhteensä	130

7 Vainajien tietoja koskevat pyynnöt

Kuolleen henkilön elinaikana annettua terveyden- ja sairaanhoitoa koskevia tietoja saadaan lain potilaan asemasta ja oikeuksista 13 §:n mukaan perustellusta kirjallisesta hakemuksesta antaa sille, joka tarvitsee tietoja tärkeiden etujensa tai oikeuksiensa selvittämistä tai toteuttamista varten. (Näin on ollut vuoden 2023 loppuun asti. Vuoden 2024 alusta on oikeus saada vainajien tietoja siirtynyt uuteen asiakastietolakiin).

Vainajien tietoja koskevia pyyntöjä on kirjaamon kautta tullut 85 kpl.

8 Seloste käsittelytoimista

Rekisterinpitäjän on ylläpidettävä selostetta käsittelytoimista (tietosuoja-asetuksen 30 artiklan mukainen seloste). Seloste käsittelytoimista on yleinen kuvaus siitä, miten rekisterinpitäjä käsittelee henkilötietoja. Seloste käsittelytoimista laaditaan hyvinvointialueen sisäiseen käyttöön sekä valvontaviranomaista varten. Selosteessa kerrotaan:

- rekisterinpitäjä ja yhteystiedot
- tietosuojavastaava ja hänen yhteystietonsa
- henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset
- kuvaus rekisteröityjen ryhmistä
- kuvaus henkilötietoryhmistä
- vastaanottajaryhmät
- tietojen säilytysajat
- kuvaus teknisistä ja organisatorisista turvatoimista
- tieto henkilötietojen säännönmukaisista luovutuksista EU/ETA-alueen ulkopuolelle

9 Tietoturva

Tietoturva liittyy läheisesti tietosuojaan. Rekisterinpitäjän on toteutettava tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla voidaan varmistaa, että henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan

tietosuoja-asetusta. Tietoturvatoinenpiteet, kuten käyttöoikeuksien hallinta ja käyttöoikeusrajaukset, järjestelmälokukset, auditoinnit sekä kyky taata järjestelmien ja palveluiden jatkuva luottamuksellisuus, eheys, käytettävyys ja vikasietoisuus sekä kyky palauttaa nopeasti tietojen saatavuus ja pääsy tietoihin fyysisen tai teknisen vian sattuessa ovat teknisiä toimenpiteitä, joilla pyritään varmistamaan tietosuojan toteutuminen.

10 Tietosuoja koskevat vaikutustenarvioinnit

Tietosuoja koskevan vaikutustenarvioinnin tarkoituksena on tunnistaa, arvioida ja hallita henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä. Tietosuoja-asetuksen mukaan arvioinnin on sisällettävä vähintään järjestelmällinen kuvaus suunnitelluista käsittelytoimista ja käsittelyn tarkoituksista, arvio käsittelytoimien tarpeellisuudesta ja oikeasuhteisuudesta tarkoituksiin nähden, arvio rekisteröityjen oikeuksia ja vapauksia koskevista riskeistä sekä suunnitellut toimenpiteet riskeihin puuttumiseksi. Vaikutustenarvioinnin tuloksena syntyy näkemys tarvittavista hallintakeinoista, joita tarvitaan pienentämään riskitasoa ja varmistamaan asetuksen vaatimusten toteuttaminen.

Hyvinvointialueella on käytössä vaikutustenarvioinnin työkalut, joihin kuuluvat:

- vaikutustenarvioinnin alkukartoitus
- vaikutustenarvioinnin kirjaamistyökalu
- TIA-arvio
- tietosuojan tarkistuslista
- loppuraporttipohja
- tutkimusta varten vaikutustenarvioinnin lomake ja tietosuojan tarkistuslista tutkimuslupaa varten

Ohjeistus työkalujen käyttämisestä on intran Tietosuojasivulla.

Vaikutustenarviointiin osallistuvat sen vetäjä, toiminnan edustajat ja tietoturvan/IT:n asiantuntijat. Lisäksi tietosuojavastaava tai joku muu tietosuojatiimin jäsen avustaa vaikutustenarvioinnin tekijöitä.

Tehdyt ja hyväksytyt tietosuojan vaikutustenarvioinnit vuonna 2023

	Mitä tarkoitusta varten	Milloin on hyväksytty
1.	Koulukuraattorien, -psykologien järjestelmä	ei erillistä hyväksyntää
2.	Asiointipalvelut, digitaaliset lomakkeet	ei erillistä hyväksyntää
3.	Tietopyynnöt ja tietojen korjausvaatimukset	1/2023
4.	Lääkkeet annostelu asiakkaille kotona automaateilla	2/2023 ja 9/2023
5.	Tukipalveluja varten	7.12.2023
6.	Tiedon yhdistäminen	21.11.2023
7.	Asiakkaiden käyttöä varten	16.6.2023
8.	Vammaispalvelujen videomateriaalin tuottaminen	3.10.2023
9.	Vammaispalveluissa asiakkaiden ja ohjaajien käyttöön	3.10.2023
10.	Koulutusjärjestelmä	20.4.2023

11.	Hankinnan toiminnanohjausjärjestelmä	8.6.2023
12.	Pihlajalinnan ja LUVN:n potilastietojärjestelmän välillä	13.3.2023
13.	Tietopyynnöt	18.9.2023
14.	Sähköinen arkisto	11.12.2023
15.	Turvapuhelimet ja niiden lisälaitteet	17.10.2023
16.	Omaa kotihoitopalvelua täydentävä ostopalvelu	28.9.2023
17.	Hampaiden digitaalisen jäljentämisen skanneri	21.11.2023
18.	Potilaiden ja henkilöstön tietojen siirtäminen LUVNille osana toiminnan siirtymistä HUSilta	27.11.2023
19.	Kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmä	3.10.2023
20.	Kotihoidon avaimettoman ovenavauksen mahdollistava järjestelmä	5.12.2023
21.	Kouluterveydenhuollon terveystarkastusten esitietolomake	30.11.2023
22.	Entisissä Etevan yksiköissä uusi asiakastietojärjestelmä	15.12.2023

Lisäksi yksi tehty vaikutustenarviointi jäi hyväksymättä. Tietosuojavastaava oli mukana myös **kolmessa** yhden asiakas- ja potilastietojärjestelmän eri toiminnallisuuksia koskevassa vaikutustenarvioinnissa.

Keskeneräisiksi ja vuonna 2024 jatkettaviksi jäi 12 vaikutustenarviointia:

- Etäkotihoito
- Tietoturvaloukkausilmoitukset
- WB
- Etäsisällöt kotihoidon asiakkaille
- Ikääntyneiden asiakkaiden palvelutarpeen arviointi
- Henkilöturva- ja hoitajakutsujärjestelmät
- Kaatumisen tunnistusjärjestelmä
- Digitaalinen koulutuslusta
- Toimeksiantosuhteisten hallintajärjestelmät
- Palvelusetelien ja ostopalveluvaltuutuksen järjestelmä
- Ikääntyneiden asumispalvelujen järjestelmä
- Kiinteistöjen digitaalinen huoltokirja

11 Käsiteltävät henkilötiedot ja niiden elinkaaren hallinta

Hyvinvointialueella käsitellään pääsääntöisesti asiakkaiden ja potilaiden nimiä, henkilötunnuksia, yhteystietoja sekä mm. terveyttä, sairautta ja huoltoa koskevia tietoja, palvelutarpeen selvittämistä koskevia tietoja, hoidon ja huollon järjestämiseen liittyviä hallinnollisia tietoja sekä laskutustietoja.

Lisäksi käsitellään pelastus- ja ensihoitotoimintaan sekä palotarkastustoimintaan ja varautumiseen liittyviä tietoja.

Erityisinä henkilötietoryhmiä koskevinä tietoina käsitellään erityisesti terveystietoja.

Henkilötietojen käsittelyyn on useimmiten lakiperuste, jolloin henkilötietojen käsittelyyn on tarkat lainsäädännössä säädetyt määrittelyt, esimerkiksi käyttöoikeudet ja lokivalvonta.

Henkilötietoja luovutetaan mm. valvontaviranomaisille, kuten AVI, EOA ja Valvira sekä Findatalle. Luovutukset perustuvat lainsäädäntöön tai tietoja luovutetaan asiakkaan tai potilaan suostumuksella. Luovutusten lakiperusteet on todettu rekisteriselosteissa. Tietojen luovutuksista jää tietojärjestelmiin lokimerkinnot.

12 Sopimukset ja hankinnat

Arvioitaessa tietosuojaa-asetuksen asettamia velvoitteita sopimusehtojen kannalta, lähtökohdaksi on otettava asetuksen asettama velvollisuus sopia henkilötietojen käsittelystä sopimuksella, kun joku muu (kuten hyvinvointialueen palveluntuottaja) käsittelee tietoja rekisterinpitäjän (hyvinvointialue) puolesta. Se kohdistuu sekä rekisterinpitäjään että henkilötietojen käsittelijään. Tietosuojaa-asetuksessa säädetään sopimisvelvoitteen lisäksi tietosuoja koskevan sopimuksen minimisisältö eli ne kohdat, joista ainakin tulee sopia.

Hyvinvointialueella on käytössä seuraavat liitteet, joilla voidaan sopia tietosuojasta:

- tietosuojaa- ja salassapitoliiite (perusversio)
- tietosuojaliite (suppea versio)
- tietosuojaliitteen käsittelijäversio (hyvinvointialue henkilötietojen käsittelijänä)
- henkilötietojen luovutussopimus rekisterinpitäjien välillä
- käsittelytoimien kuvaus -pohja

13 Koulutukset ja ohjeistus

Rekisterinpitäjän on toteutettava tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla voidaan varmistaa ja osoittaa, että henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan tietosuojaa-asetusta. Organisatorisiin toimenpiteisiin sisältyvät muun muassa koulutukset ja ohjeistukset, jota hyvinvointialueen henkilötietoja käsitteleville työntekijöille annetaan.

Seuraavissa luvuissa kuvataan hyvinvointialueella tehdyt henkilötietojen käsittelyä koskevat koulutukset ja ohjeistukset.

13.1 Henkilötietojen käsittelyä koskevat koulutukset

Tietosuojavastaava ja tietosuojatiimi ovat tehneet hyvinvointialueen henkilöstölle tietosuojan videokoulutuksen, joka kaikkien henkilötietoja työssään käsittelevien tulee katsoa. Videon katsomisen jälkeen tulee suorittaa tentti. Esihenkilöiden tulee varmistaa, että heidän alaisensa suorittavat koulutuksen ja suoritukset dokumentoidaan.

Tietosuojan videokoulutus ja tentti ovat valmistuneet vuoden 2023 lopussa ja sen katsomisen ohjeistaminen aloitetaan vuonna 2024.

Tietosuojavastaava ja -tiimi ovat lisäksi pitäneet seuraavat koulutukset / tiedonjakotilaisuudet:

1. Tietopyynnöistä keskustelua aikuissosiaalityössä 29.9.2023, 10 osallistujaa
2. Sairaalapalvelujen osasto- ja toimistosihteerien tietosuojan peruskoulutus 5.10.2023, n. 30 osallistujaa
3. Kirjaamon työntekijöille tietopyyntöohjeistuksen läpikäynti 19.10.23, n. 18 osallistujaa

4. Ikääntyneiden asumispalvelujen jorylle rekisteriselosteiden ja asiakkaiden oikeuksien läpikäynti 2.11.23, 11 osallistujaa
5. Hallinnon ammattilaisten verkoston Teams-kokouksessa 7.11.23 Tietosuojatyö LUVN:ssa, 116 osallistujaa.
6. ICT-palvelutuotannon yhteistyöpalaveri 13.11.23. Tietosuojatyön esittely, n.30 osallistujaa
7. Hankinnoille koulutus tietosuojaliitteistä 7.12.23, 28 osallistujaa

Yhteensä 243 osallistujaa.

13.2 Henkilötietojen käsittelyä koskeva ohjeistus

Tietosuojavastaava ja tietosuojatiimi ovat tehneet intran Tietosuojasivulle ohjeistuksen tietosuojasta. Ohjeistuksessa kerrotaan tietosuojan yleistä ohjeistusta ja lisäksi ohjeistetaan hyvinvointialueen omista tietosuojaprosesseista, jotka ovat:

- Tietoturvaloukkauksista ilmoittaminen
- Tietopyyntöihin ja tiedon korjausvaatimukseen vastaaminen
- Tietosuojan vaikutustenarviointi
- Sopimuksissa ja hankinnoissa tietosuojan huomioiminen
- Rekisteriselosteen laatiminen

Hyvinvointialueella on otettu käyttöön Tietuoja-, tietoturva- ja salassapitositumus. Sen tarkoituksena on toimia organisaation työvälineenä, jolla välitetään oikeanlaista tietosuojaohjeistusta sekä edistetään tietoturvaa tukevaa työ- ja toimintakulttuuria. Sitomus koskee kaikkia Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työntekijöitä ja viranhaltijoita sekä muita henkilöitä, joille annetaan käyttöoikeudet Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työasemille, tietojärjestelmiin tai verkkoympäristöön.

Sitomukseen on koottu olennaiset asiat hyvinvointialueella noudatettavista käytännöistä tietoturvan, tietosuojan ja salassapidon osalta.

14 Henkilötietojen tietoturvaloukkaukset

Henkilötietojen tietoturvaloukkauksella tarkoitetaan tapahtumaa, jonka seurauksena henkilötietoja tuhoutuu, häviää, muuttuu tai niihin pääsee käsiksi ulkopuolinen taho, jolla ei ole oikeutta käsitellä tietoja. Tietoturvaloukkaus voi tapahtua vahingossa tai tahallisesti. Henkilötietojen tietoturvaloukkauksia ovat esimerkiksi tietojen lähettäminen väärälle henkilölle, kadonnut henkilötietoja sisältävä paperi, omaan työhön kuulumattomien henkilötietojen katselu, varastettu tietokone tai murtautuminen henkilötietoja sisältävään järjestelmään.

Tietoturvaloukkauksen havainneen työntekijän tulee ilmoittaa havaitsemastaan tietoturvaloukkauksesta välittömästi esihenkilölleen ja se sopivat keskenään, kumpi täyttää hyvinvointialueen sisäisen ilmoituskaavakkeen.

Ilmoituksen käsittelevät sen jälkeen palvelualueiden, digipalvelujen ja HR:n vastuuhenkilöt, kukin oman alueensa osalta. He lähettävät ilmoituksen edelleen tietosuojavastaavalle ja tietosuojatiimille, joista tietosuojavastaava tai joku tietosuojatiimin jäsen lähettää ilmoituksen eteenpäin tietosuojavaltuutetulle. Tietosuojavastaava tai joku tietosuojatiimin jäsen ohjeistaa kyseistä vastuuhenkilöä siitä, tuleeeko myös rekisteröidylle tehdä ilmoitus. Ilmoitus rekisteröidylle tehdään siitä toiminnasta, jossa havainto on tehty ja vastuuhenkilö välittää ohjeet kyseiseen toimintaan.

Vuonna 2023 hyvinvointialueella tapahtuneet tietoturvaloukkaukset palvelualueittain:

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	36 kpl
Ikääntyneiden palvelut	24 kpl
Yhteiset sosiaali- ja terveyspalvelut	41 kpl
Vammaispalvelut	20 kpl
Konsernipalvelut	36 kpl
Pelastuslaitos	1 kpl
Yhteensä	158 kpl

Hyvinvointialueen palvelutuotannossa tietoturvaloukkaukset ovat usein liittyneet henkilötietoja sisältävän sähköpostin tai kirjeen lähettämiseen väärälle vastaanottajalle tai väriin näkyvyyksiin järjestelmissä. Konsernipalveluissa tietoturvaloukkaukset ovat tyypillisimmin liittyneet järjestelmävirheisiin tai vääränlaisiin näkyvyyksiin tietojärjestelmissä.

Lisäksi vuonna 2023 tapahtui yhteensä 66 tietoturvapoikkeamaa. Näiden osalta tapahtunut loukkaus dokumentoitiin sisäisesti, mutta sen ei katsottu aiheuttaneen sellaista riskiä rekisteröidyn oikeuksille ja vapauksille, että ilmoituskynnys valvontaviranomaiselle olisi ylittynyt. Tällaiset loukkaukset ovat olleet esimerkiksi tilanteita, joissa työntekijä on saanut kalasteluviestin tai -puhelun, mutta tilanteessa tiedot eivät ole vaarantuneet, tai tilanteita, joissa viesti on lähetetty väärään sähköpostiosoitteeseen, mutta on selvinnyt, ettei kyseistä osoitetta ole olemassa.

15 Valvontaviranomaisten selvitys- ja tietopyynnöt

Tietosuojavaltuutettu on Suomen kansallinen valvontaviranomainen, joka valvoo tietosuojalainsäädännön noudattamista. Tietosuojavaltuutetun toimisto saattaa lähettää rekisterinpitäjille selvityspyynnöjä esimerkiksi tilanteissa, joissa on tietosuojavaltuutetun toimistolle ilmoitettu tietoturvaloukkauksesta ja siitä tarvitaan selvennystä.

Tietosuojavaltuutetulta on vuonna 2023 tullut hyvinvointialueelle viisi selvityspyynnöä. Kaksi niistä on koskenut tapahtunutta tietoturvaloukkausta ja kolme hyvinvointialueen asiakkaan tekemää asian vireille saattamista. Näistä kahden osalta tietosuojavaltuutetun toimisto on jo antanut päätöksensä ja todennut päättäneensä asian käsittelyn.